

Naxa ya xa-Mašasane.

Serêtwana!

Naxana e talana ya bo-Sešane-sa-basadi.

Sešane-sa-basadi se kxotsa,

Melaô ya bo- Sehwatahwatana,

Komosasa kxoši ya Maburu.

Bo-Manamêlâ Sebođu nkane

Ba feta ba ririmetše.

Ba lebile Moletši'a bo-Raphuti

E baxo mafsika a Matolodi

Mafsika a matlapa a madula

Kxoši, xa ba a bôna na?

Nkane Mmkatakele Letêbêlê

Kataki'a 'tema tša basadi,

Yêna a kxanyoxile Matlapa

A bodula-kxoši, banna

Ba letsa dintôntôlô Matoludi,

Le xe temô e le lešawa-šawane?

Naxa ye' ya Matuludi (Masasaane) e na le mebotwana
dithabana, dithaba, meetšana, dinoka le dinokane.

2. DITHABA LE DITHABANA.

Ramahute Le Matuludi:

Thaba e kxolo e e di fetaxo ka moka tsa Maune (Xa-Mašasane)
ke Ramahute. Ye ke thaba e kxolo e botse, xapê le sebopêxô sa
yôna o ka re e be e bopya ke sethaxa ka 'atla tsa sôna.

Kutunŋ ya thaba ye ke masope a ba xa-kxanyaxo 'a Mohlaloxa.
Lesope lê le tloxa ka bohlabatšatši bya yôna, xo pôta ka
thokô ya borwa xo fihlêle ka bophirimêla.

Ka xo tloxa bohlabatšatši le leboya xo fihle bophirimêla
ke Mašope a bo-Mokonyamâ Sebêtha, bo-Phofele'a Mohlaxa le bo Serite.
Nthse bophirimêla ke tšona Dixôlôkwane tsa kxomo Mošatê wa Sekolo.

Ka moka ba'e ba akaraletše nthso, thaba-kxola ya Maune.

3. Nkô ya yôna ke ôna Matlapa a botse a bodula-kxoši. Hloxaong Thaba-kxolo ya Matebeleng e rwele kêfana-thšwanyana (pakane) yeo e rwešitšwexo ke bo-Mmamošweu a Makxowa. Yeo kêfa e axilwe ka mmuse-fetoxa-lebyê (cement); Xomme sehloro ke sa thšipi.

Ka yôna kêfa ye' e akometše ôna mafsika a Matlapa a bodula kxoši le dithêtêlêlê mafsika-maxoloa ka-Tlawene.

Ka Tlawene kê xôna borôbala Marêna a Maune, mme xo na le mašôhlôšôhlô a a šiišaxo ruri.

Ka 'tsoxaong le letona ke 'fsika la nthla-ntsêrêr^'a totoma la Ngôpane.

4. Ngôpane le yôna ke seka thaba, le xa e xodišitšwe fêla ke 'fsika le le teele la maxaxa; fêla ke letsôxô la yôna thaba-kxolo ya Maune Ramahute. Lefrika le'xo thwe xa le namelwe, xo-namêla bo Mma-marib'an'a thšwene fêla. Re kwa xo thwe monna yo mongê o kile a le namêla o rile a seš'o a fihle nhlwaneng, a tadifala mahlô a tsewa ke' samadikwe a fexoloxa a phsikoloxa a wêla ka fase e šetše e le molatsana. Xomme a tšewa a bolokwa xôna kxaofsi le lônâ fsika le', mme a se llêlwê ke' motho xwa thwe: 'moipolai xa a llelwe". Xapê xôna kutung ya lônâ 'fsika le' xo bolokwa bahu ba' ba dumedî (bakriste). Mo mabitleng xo thwe ke, "Malepaneng" xo bile xo na le yôna Ntlo-kxolo ya (Malutêrê) Majakane le sekolo sa xôna mo bana ba ithutaxo xa-botse.

Ba rêtwa ka xo re: ke' bana ba moriti wa thaba ya Ngopane.

Ramahute, Matuludi le ngopane ke thaba e tee ya Ramahute.

"Mmalo! Ramahute thaba e botse seratlatla sa Maune".

MATLALENG:

5. Ramahute seêtsê e se file thaba-ntlororo ya Matlaleng. Mo kutung ya yôna thaba ye xo be xo dutše "Dithamaxa-di-me-hlahla Mafiri a re a tla ja lexowa le tsoxe". Ke bôna ba Matlaleng. Ka mo Matôkô a iponthšaxo ka xôna mang le mang O' a dumêla xo mo' xo be xo ~~dux~~ dutše motse wa kôkôtle. Matôkô a' a ratile xo dukološa thaba xo e nlakanya.

Ye yôna thab'a lekôpô ke ntlororo ruri, xapê ka bohlabo-

tsatsi bya yôna e na le maxax'a thšwene, mo mafika a a kometsêxo tlatlape ya letswapô mo O ka ba Wa bôna e ke mafika a' a tloxa a riboloxa a phsikoloxa xo fihla fase-molêpô.

Xo thwe ka ntwe ya Matebele a Maune le a xa-Maxasola 'Thamaxa di-mehlahla, di bile tsa re xo bôna Madira a tla tsa tswa tsa namêla xodimo xa yôna. Xe madira a fihla ôna ka thsêpô a hoiofêla xore a xore a thophile, Athe kowa xodimo di lekanwe ke mešidi melôngwana-meswana.

Madira ôna a tsêna a fisa mantlo a thuba ~~dikê~~ dithlofana a tsênaditsetso a nwa mafisi a kxaphola dikêkê.

Xa! Xwa senyexa thab'a makôpô; musi wa thunya, xwa xalaka sekite. Xw'e thu- thu- thu- thu. Maswena a re kxane re a potiêla a se bônê le motho, ba' ba' ba' bôna xore "mo? di loma le barafi. Ba hlanola dinaô, mme xa ba re "fula-fula" a kxerexa "Matebele Makonkwana a hlôka kxomo a ja motho".

Xomme ba ba tsea ba ba lebisitše nokaneng ya Maribisi;

Ba re xe ba ba ba lebisetse moetsaneng wa noka ya Motsulêpê ba bôna motho wa bôna ba kxoba ka lefase. Xe ba theoxêla xôna nokaneng ya Maribisi ba bôna mongwê ba kxoba ka lefase, 'mme ba rile xe ba nyoxêla thabaneng ya Tsômê, mokxosi wa lla, motho a re: Iii-uuu - thipa e ja o ba xomêlê. Ke tsôna tsa thaba-ntlororo ya Matlaleng. Le lehono ba ba taala xe ba xopotse tsa mehla ya bôna e ka ba sa dutse xôna mo' kxaofsi le yôna ye' Thab'a-lekôpô thaba ya ~~nt~~ ntlomo ya Maune.

Mafiri weeee! Hee Thamaxa di-mehlahla ~~ba~~ bana ba xa Mma-moja- ka lexowa,

Bana ba pôô e kxwadi

Rêna- rêna-rêna-rêna rêna.

Utsane.

Utsane yôna o ka re xe O se Wa lebedisa xa botse Wa re ke Ngôpane, fêla O tla xakoloswa ke xore kxaofsi le yôna xa xo thaba e kxolo byalo ka Ngôpane. Mo xo ye' thabana xo dutse Teffo'a Mmantlako'a lesêlê le Lexodi'a Mokone.

Xa se pêkwa yeo e dulaxo mo xodimo xa le' lefsika ke nntla O bônê.

Dikxoxwena bophelô xa di bo latswe. Thabana ye o bopexile byalo ka Ngopane kudu, fêla yôna lefsika la yôna xa se maxaxa kudu le xe le yôna bo-Mmamariban'a thsivene ba the ba rate xo y'o fihla xôna lehlabula. Kxaofsi le yôna xo feta noka e kxolo ya naxa ya xeso ya Moxwadi. Mo dithabeng tse di boletšwexo xo be xo na le masodi a maso a ditôrô (vye), 'mme batho le dikxomo di di feditse, xo šetše xôna mo Utsane. Ke xôna mo ka nakô ya lehlabujana xe batho ba sethsaba ba bolawa ke tlala ba pholoxaxo xôna ka tšôna ditôrô.

Yôna xa e na dimakatsô le ditaba tse ntši tša boxoloxolo.

9.

Boetse:

Boetse thaba e botse

Thaba ya kxokolwana

Thaba se-phala dithaba ka botse

Ke thaba thabawa seruthwana.

Thab'a Matebele a hlako,

Thito nkxokololo.

(Ka thutô e phadile bo-Mmaleoko)

Kuwa Mmaleoke xo tletse Mampara

A duletse Mmoro-komo sômara

Thabana e botse ya Boetse

xo fihla be benna ba-xolo

Bc-Father Moruti Boetse

*Na re tla thsabêla Boetse

Ra dulêla moriti wa thutô.

10. Thaba ye ya Boetse e dutše lekatana thokô ya Borwa bya Mosâtê kxaufsi le naxe ya Makhutšiša. Makxwaraneng a yôna ka thokô ya Leboya e eme Teal'a Mathšathši (Sekolo-kereke) e axeleditše diatla e hlaba mokxoši e re "tlang Lena ba nyorilwexo" Ka thokô ya ka Borwa ke Totoma kxokololo ya Baroma (Sekolo) e phurolotše diatla e re "tlang xaê hena ba lahlexilexo".

'Mme nthso, phsikolo ya Boetse e eme mokxahlo e akometše, e thotše byaloka meetse.

Ke thaba e kxolo kudu e bile e bônala xa-botse xe motho a feta a rwanthsa xodim'a tsela-thsipi ya Nthsuman'a Mpedi (Seporong).

Bafeti ka moka ba feta ba boxa botse bya 'Tlape la Boetse leo le kadilexo totoma mp'a tlou.

Mehlang ya kxalê Boetse e be e le xôna mo banna ba xeso ba be ba wêla ba bile ba wetsa xôna.

Xo be xo seso xwa dula motho kxaufsi le yôna; le yôna polase ya Makhutsisa (Doornfontein) e seso ya ba ka sebopêxô sa mehle eno.

Xo be xo balawa diphôôfôlô tse di siisaxo mo Boetse.

11. MEBOTO.

Xo thwe xe maxa (lefase) e ka be e le sekolo e ka be e se botse.

Se' ke thereso. Naxa ya xeso xe e ka be e se ka x' 'baka la 'thaba tseo xo bolets'wexo ka tsôna, ke a bôna e ka be e se na le mmotwanyana le o tee, e ka be e le lebala fêla.

Fêla madulô a yôna ke nnosi a phaxame, meboea e monate ka moka e a finla xôna; xapê le twetsi e bohlokwa.

Mebotwana eo e naxo le maina le tsebêxô xa se mekae. O mong so'.

RAMAHLWA:

O ke mmoto o xo dutsexo ba xa-Sekhaolêlô sa Mothokwa hlomola manku masêhlô le be xa-Xalane'a Makhafola. Mo mmo tong wo' xe re be re sa hlalefa xo be xo na le phulô e botse ya diruiwa. Byang bya xôna e le kxolane le ôna morulêla wa dintlo e o mo ntsi ruri, e se mmutla e se mmutla - x' e le borôba-thôka.

12. Xapê boxolo bya mmoto wo' xa xo na metse. Xothwe kxalê xo be xo axile monne o mongwê wa Maroteng yeo mmoto wo' o bitswaxo ka yêna e be e le "Remahlwa a di bôna tsa naxa", monna wa botelle byo bo makatsaxo.

O be a tsebêxa xapê mo dintweng tsa Matebele.

Serêtwana:

Ramahlwa a di bôna a Letebele
 mmoto wa tlatlapa
 'Thulaxanya mahlape-nlape.
 Phulô bya kxomo muuu,
 Kxomo tsa mmoto wa
 Ramahlwa 'a di sitexe.
 Nkane meetse e thsollêla
 Motsulêpê totoma tala
 Ya hamahlwa le bo
 Maribisi moloî sella-bošexo;
 Ke mantlôrôtlôrô
 Kxatong tsa Ramahlw 'a di-bôna.

13. TAALA:

O' le ôna ke totoma kxokololo

Mehleŋ ya kxalê xe naka ya phala e sa bla o' mmoto ~~wa~~ o be
 o sa tsebye xe o tle o ome.

Xo be xo le sethokxwa sa Mphaphasane mehloko hloko le e
 mengwê mere e botse mokokotlong le ka mpeng xa ôna.

E be e le o mongwê wa bofula kxomo-naka. Ôna mosela o' o
 neile Swika la ntlororo (Ngôpane) la Maune. Xa o' tloxe xôna mo
 meetse o' thswêla ka xo Matinyane'a Mosimane, mme xwa re ka
 thopolleng ya le letona wa thswêla ka Kxaxaneng ka xo le lethsadi
 ya thswêla ka Modie mme wa fihla wa tsenya nkô mahlakanong a
 Moxwadi le Modie xo bo-Madib'a Motlopodî. Ona ka boxolo bya ôna
 le xa xo be xo na le temô xo be xona le phulô ya dikxomo xobane
 batho le bôna ba axile xa botse ka thokô e tee. 'Mme mo' xodimo
 xa ôna banna ba bolaya mabêlê le ditloo la xo siisa.

14.

Mmoto wa Taala seratlatla

Sa bo-Madib'a Motlopodî.

Ta ala ya Dikxôpô

Tsa bo- Mosenyamahlô'a basadi.

Tasla ntotoma se-pholosa dithsiwana,

K34/11

Sephumola e sekilexo meôkxô,
 Thamaxa tlatlapa mphonophono,
 Medi e tsemile ka meetseng.
 Kakomêla dikxôrô kxôrô.
 Ke bo-Sebabala'a Letebele l'a Rapetwa
 Le bo Sephodi sa mosatê se-dula lekata.
 Ke moka mahlô a lebile ôna mmoto,
 'O taala wo o sa swexo.
 Taala weeee ---
 Tadima mahlô kxomo tsa mošatê
 O di fepetse ka selemô-se-taala
 Sa totom'a mmoto wa Taeleng.

15.

Dinoka.

Thsêhlana maxana ya Maune
 Le xe e ka hlôka a mantši
 Mahumo, meetse a sexwaxwa
 Wôna xa a kxopelwe.
 Šukhuhledi šaba šab'a lewatle
 E khose meetše'a taalana
 Keledi e rôtha motho nka
 O mimisetše
 Sexwaxwan'a pharaphara
 Kolobitsane 'raxa la phsa
 ke serôbê - rôbê.

Moxwadi:

Ye ke yôna noka-kxolo ya Maune a ntlo tša xo swa.
 E thôma xa-Huwane e le leôpyana fêla. Thamaxa e naba e
 lebile Moletsi!a Raphuti.

Xe O eme ka tlas'a Matlaleng ka bohlabatšatši O tle bôna
 maôpyana a masehlanyana fêla O sa tsebe xore ke yôna kutu ya noka-
 kxolo ya Matebeleng.

16.

Sele e a tatamala e fihla Utsane mo e xahlanaxo le nokana y
 a Taala le Sebora. Xe e fihle xo bo Madib'a Motlopoti e xahlana
 le Modie - sele e lebile xo bo- Seperiêl'a Masoxana (Fax) fao e

xahlana le Phefô xo bo- Phu- Wena! (Doornspruit) monna wa se-apara diphuraphura wa Morôma. E napile e thôkxana le le Moletsi, e ngaya naxa e bile Rita xa bo Brinki'a Manzana - ke Rapatla xa e na swele mošimane wa Leburu. E thoxosa mahwidiri a' e ke e tla ya Botlôkwa ba Mmathseka 'a Maimêla e Setse e le tlatlapa ya lešukhuhledi mme ya re mabapi le thaba tsa Xanana ya thswêla meetse ka Moketse ya ba modumô o moxolo m-m-m-m.

17. Motsulêpê:

Ke yengwê ya tseo di bitšwaxo dinoka mo la-Saši.

Yôna le Moxwadi di bêthane ka sa-ka-mohlana Moxwadi ya leba Leboya Motsulêpê ya leba Borwa.

Ye e sepela ke xare xa naxa ya pônaxalô ye e bitšaxo maahlô ohle a di sepedi. E tloxa ka Mafuri a Moxwadi mo xo thwexo ke Meetsaneng (felwana xo nyane xa monônô wa Libyalô). Xôna mo felô mo e thômêxaxo; he he! "A tlala a iswa Madiba a hutêlêla mangwe".

Xo be xona le madiba a taala a xo šiša ao lehono a khupeditšwexo ke mohlaaba. E be e le bo-Thapô ka ratna phamph'a bodiba mo bašimane ba xešo be be ba iphsina kudu ka xo rutha.

E le bo- "Boiša-kxomo'a Matsêpê" Mo le motho o be a sa leke le xo tsentsha leoto le xa tee.

18 E le "bo-kxomo-lekxaxe tuduma Letuntêla meetse-mataala" Byo' e be e le byo bo šišaxo bo bile bo khupeditšwe ke lekxaxe O se ke wa bôna le xa O ya kotseng.

Xa e dutše e theoxa xwa tsêna "Mosadi'a-tau sebôpa leokeng nokana e nyane phalal'a bodiba".

Ye re xe e re e supa nkô xa- kxasa xwa wêla Maribisi O moloi se-xala-xala bosexo" Ya bêtha Maphusêlêlê e lebile Moxolosedikwe ya napa ya bapêla tsela-teele ya Thomo-ya-šaisemane (Seporo) ya fihla ya re xôna kxaufsi le Moxolosedikwe ya bêthana le Maephoxa ya šohla mokxahlo xa Moxolosedikwe le "Thaba phaswa mafsika e bodula thswene ya rôtô madulô e rôtô xa a dulwe a nthša lekhwêkhwê. Ya fihla ya re ka bosobêla-tšatši ba Mokopane 'a kekana ya tsenya nkôxo Moxalakwa.

END 5. 332